

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 192/2023-53

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Peter Franko, advokátska kancelária, s. r. o., Popradská 82, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 5Tos/114/2021 zo 16. decembra 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.
2. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky **u k l a d á** zaplatiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa v sume **1 283,70** eur na účet ustanoveného právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. februára 2022 v znení jej doplnení z 23. mája 2023 a 10. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“ alebo „sťažnostný súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie, priznať mu primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania. Požiadal tiež o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

2. Ústavnú sťažnosť sťažovateľa ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 192/2023-32 z 29. júna 2023 prijal na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

II.

Skutkové východiská

3. Sťažovateľovi bol rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV č. k. 2T/26/2013 z 21. júna 2013 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 3To/101/2013 z 15. októbra 2013 uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere dvanásť a pol roka, ktorý dosiaľ vykonáva.

4. Žiadosťou z 20. mája 2021 sťažovateľ žiadal podľa § 66 ods. 1 písm. b) Trestného zákona o podmienéčné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len „žiadost“). O žiadosti rozhodol Okresný súd Trnava (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 15PP/12/2021 z 30. júna 2021 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) tak, že ju zamietol. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorá bola napadnutým uznesením podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá.

III.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ prezentuje názor o nezákonom obsadení senátu sťažnostného súdu, ktorý vydal napadnuté uznesenie. Člen tohto senátu [REDAKOVANÉ] rozhodol na okresnom súde o skoršej žiadosti sťažovateľa o podmienéčné prepustenie tak, že ju uznesením č. k. 9PP/1/2020 z 19. februára 2020 zamietol. Následne sťažovateľ vyjadruje nespokojnosť s tým, že naposledy zmienené uznesenie a napadnuté uznesenie sú odôvodnené rovnako. Obe konania na seba síce nenadväzovali, ale obsahovo išlo o tú istú vec – splnenie podmienok pre podmienéčné prepustenie. Účasťou [REDAKOVANÉ] na rozhodovaní, ktorého výsledkom bolo napadnuté uznesenie, došlo k nerešpektovaniu princípu separácií funkcií a k funkčnej inkompatibilite. V konečnom dôsledku došlo k porušeniu základného práva na nestranný súd.

6. Ďalšia sťažnostná námietka súvisí s nedostatkom odôvodnenia napadnutého uznesenia. Sťažovateľ tvrdí, že krajský súd sa relevantným spôsobom nevysporiadal s argumentáciou ponúknutou v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu, ale obmedzil sa len na prevzatie odôvodnenia tohto uznesenia. To je ústavne neakceptovateľné. Sťažovateľ v tejto súvislosti nesúhlasí s tým, ako sťažnostný súd vyhodnocoval jeho konanie a správanie na účel splnenia podmienok pre podmienéčné prepustenie. Krajský súd uvádza, že sťažovateľovi bola opakovane poskytnutá šanca na nápravu v podobe podmienéčného odkladu predchádzajúcich trestov a podmienéčného prepustenia, ale sťažovateľ sa opakovane dopustil trestného konania. Takouto argumentáciou dochádza podľa sťažovateľa k porušeniu tzv. zákazu dvojitého pričítania, pretože každé jeho konanie, ktoré bolo v rozpore so zákonom, sa odrazilo v uloženej sankcii, prípadne v aplikácii priťažujúcich okolností a podobne. Odvolávka na trestnú minulosť predstavuje uplatňovanie dvojnásobného následku pre ten istý skutok.

7. Napokon sťažovateľ podotýka, že z uloženého dvanásť a polročného trestu odňatia slobody vykonal už desať rokov a šesť mesiacov. Poukazuje, že sa účelovo nepretvaruje, nebol disciplinárne trestaný, ba čo viac, bol viackrát disciplinárne odmenený rôznou formou.

IV.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

IV.1. Vyjadrenie krajského súdu:

8. Krajský súd nesúhlasí s námietkou nezákonného obsadenia senátu, ktorý vydal napadnuté uznesenie. Sťažovateľ poníma problematiku značne zjednodušene, pretože samotné rozhodovanie, ktorým sa má na mysli konkrétne trestné konanie ukončené meritórnym rozhodnutím, stotožňuje len s predmetom konania (konanie o podmiennečnom prepustení). Konania vedené pred okresným súdom pod č. k. 9PP/1/2020 a pod č. k. 15PP/12/2021 nie sú totožnými konaniami, pretože každé z nich vychádza z iného skutkového stavu. Okresný súd v konaní vedenom pod č. k. 9PP/1/2020 vychádzal zo skutkového stavu daného k 19. februáru 2020, pričom v konaní vedenom pod č. k. 15PP/12/2021 šlo o skutkový stav existujúci k 30. júnu 2021. Sťažnostný súd v napadnutom uznesení posudzoval iný skutkový stav ako skutkový stav zistený v konaní vedenom na okresnom súde pod č. k. 9PP/1/2020, preto u [REDAKOVANÉ] niet žiadneho pomeru k prejednávanej veci.

9. Pokiaľ ide o odôvodnenie uznesenia č. k. 9PP/1/2020 z 19. februára 2020 a uznesenia okresného súdu, [REDAKOVANÉ] sa na vyhotovení uznesenia okresného súdu nepodieľal. V aktuálne posudzovanej trestnej veci nebol sudcom spravodajcom, preto nevyhotovoval ani napadnuté uznesenie. Hlasovanie senátu predchádza písomnému vyhotoveniu uznesenia. Člen senátu preto nemôže byť vylúčený z rozhodovania veci z dôvodu, ktorý nastane až po meritórnom rozhodnutí krajského súdu.

10. Krajský súd k tejto námietke uzatvára, že sťažovateľ nenamieta pomer [REDAKOVANÉ] k svojej osobe, ale jeho procesný postup, keď ako zákonný sudca rozhodol na základe iného skutkového stavu o jeho v poradí prvej žiadosti o podmiennečné prepustenie. Túto námietku považuje za nedôvodnú.

11. Ak ide o argument súvisiaci s odôvodnením napadnutého uznesenia, sťažnostný súd v ňom sumarizoval zistený skutkový stav, ktorý sťažovateľ nenamieta, a tento aj vyhodnotil. Krajský súd zisťoval, po aké obdobie sťažovateľ vykonával trest odňatia slobody (formálna podmienka), aké bolo jeho správanie vo výkone tohto trestu, aká je jeho trestná minulosť, akými trestami bolo naňho pôsobené v minulosti, aké inštitúty boli použité na dosiahnutie účelu trestu a aký mali vplyv na sťažovateľa a jeho trestno-právnu recidívu. Rovnako sa sťažnostný súd zaoberal aj prostredím, do ktorého by sa sťažovateľ v prípade podmiennečného prepustenia vrátil, ako aj okruhom osôb, s ktorými udržiava kontakt a ktoré by mali na jeho osobu vplyv v prípade podmiennečného prepustenia z hľadiska dovŕšenia nápravy.

12. Nie je porušením práva na spravodlivý proces, ak krajský súd odkáže na skutkové zistenia a právne závery okresného súdu, keďže napadnuté uznesenie a uznesenie okresného súdu tvoria jednotu.

13. U sťažovateľa možno badať určité polepšenie, čo však nepostačuje na očakávanie, že v budúcnosti povedie riadny život. V tejto súvislosti krajský súd poukazuje na trestnú minulosť sťažovateľa, opakovaný výkon nepodmiennečného trestu odňatia slobody a skutočnosť, že sťažovateľ už bol v minulosti podmiennečne prepustený, pričom trestnej činnosti sa dopustil znovu. Tieto okolnosti musia byť zohľadnené pri skúmaní polepšenia v podmienkach výkonu trestu

odňatia slobody, ktoré sa neodráža len v dobrom správaní počas výkonu trestu, ale najmä v sťažovateľovom vnútornom hodnotovom nastavení. Tieto okolnosti vyhodnotil sťažnostný súd tak, že u sťažovateľa existuje riziko recidívy. Výchovný vplyv krstnej matky sťažovateľa nepovažoval krajský súd za relevantný, keďže táto prisľúbila sťažovateľovi bývanie, začo od sťažovateľa recipročne očakávala starostlivosť o jej osobu.

14. Krajský súd sa vyrovnal s relevantnými sťažnostnými námietkami sťažovateľa. Ak sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že svoju trestnú minulosť nezmení, podľa krajského súdu ide o okolnosť, ktorú si sám vedome spôsobil. Sťažnostný súd bral do úvahy aj dĺžku výkonu trestu odňatia slobody, dĺžku jeho nevykonaného zvyšku, tvrdenie o ekonomickej výhodnosti podmieneného prepustenia pre štát, ako aj prezentovanú snahu sťažovateľa starať sa o rodinných príslušníkov. Tieto okolnosti nemajú pre podmienené prepustenie z hľadiska skúmania materiálnych dôvodov zásadný význam, keďže primárne sa musí preukázať polepšenie sťažovateľa a schopnosť viesť na slobode riadny život.

15. Z napadnutého uznesenia nevyplýva, že sťažovateľ nebol podmienené prepustený preto, že bol v minulosti opakovane súdne trestaný (dvakrát v tej istej veci). Krajský súd dospel k záveru o nesplnení podmienok na podmienené prepustenie po posúdení doterajšieho života sťažovateľa, jednak pred výkonom trestu odňatia slobody, jednak počas jeho výkonu, ako aj po posúdení podmienok, do ktorých by sa sťažovateľ v prípade podmieneného prepustenia vrátil.

16. K poukazu sťažovateľa, že z uloženého dvanásť a polročného trestu odňatia slobody vykonal už desať rokov a šesť mesiacov, pričom sa účelovo nepretvaruje, o čom svedčia disciplinárne odmeny, sa krajský súd nepovažoval za potrebné vyjadriť. Sťažovateľ neuvádza, že by sa krajský súd v tejto súvislosti dopustil určitého pochybenia.

IV.2. Replika sťažovateľa:

17. Vyjadrenie krajského súdu nevyvrátilo námietku porušenia zásady separácie funkcií. Nie je úplne pravdivé tvrdenie o tom, že [REDAKOVANÉ] rozhodoval o inej právnej veci. Hoci formálne išlo o inú právnu vec s vlastnou spisovou značkou, materiálne šlo o rovnakú právnu vec, teda o posudzovanie podmienok podmieneného prepustenia (posudzovanie doterajšieho života sťažovateľa, trestného konania, doterajších podmienených prepustení, správania vo výkone trestu odňatia slobody a podobne). Jediný rozdiel vo veciach vedených pred okresným súdom pod č. k. 9PP/1/2020 a pod č. k. 15PP/12/2021 spočíval v tom, že v druhom prípade bolo správanie sťažovateľa hodnotené väčšmi pozitívne.

18. Pri argumentačných dilemách v oblasti trestného práva, pokiaľ ide o posudzovanie zásahov do základných práv a slobôd, sa žiada zvoliť verziu, ktorá do základných práv a slobôd zasahuje menej invazívnym spôsobom. V tomto kontexte je potrebné prikloniť sa k porušeniu základného práva na nezávislý a nestranný súd. Argumenty o tom, že [REDAKOVANÉ] vo veci nerozhodoval v pozícii sudcu spravodajcu, ako aj argumenty o hlasovaní, sú irelevantné.

19. Pokiaľ ide o námietku dvojitého pričítania, sťažovateľ je názoru, že argumentácia uvedená vo vyjadrení krajského súdu ju nevyvrátila.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

20. Podstatou podanej ústavnej sťažnosti je námietka nezákonného zloženia senátu, ktorý vydal napadnuté uznesenie, a námietka nedostatku odôvodnenia napadnutého uznesenia. Podľa názoru sťažovateľa rozhodovala na sťažnostnom súde rozhodovacia formácia, ktorej súčasťou bol zaujatý sudca [REDAKOVANÉ], pričom krajský súd sa nevysporiadal s kľúčovými argumentmi, ktoré formuloval v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu a ktoré svedčali v prospech jeho podmiennečného prepustenia.

21. Pokiaľ ide o námietku nezákonného obsadenia senátu krajského súdu, ústavný súd poukazuje na závery Európskej komisie pre ľudské práva (ďalej len „komisia“), podľa ktorých sudcovská nestrannosť môže byť ohrozená, ak sa sudca zúčastní v rôznych za sebou idúcich stupňoch konania. Tieto princípy sa však uplatnia len tam, kde ide o účasť na rôznych stupňoch toho istého konania. Sudca nie je nevyhnutne zaujatý len z dôvodu, že bol zapojený v inom konaní, ktoré sa týkalo tej istej osoby (rozhodnutie komisie vo veci Schmid proti Rakúsku z 9. 12. 1987). Rovnako tak Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) uviedol, že samotná skutočnosť, že sudca sa zúčastnil iného konania, ktoré sa týkalo tých istých účastníkov, nie je sama osebe spôsobilá vyvolať legitímne obavy o jeho nestrannosti (rozhodnutie ESLP vo veci Petrov proti Bulharsku z 2. 11. 2010; m. m. napr. IV. ÚS 71/2013).

22. Ústavný súd uvádza, že o sťažovateľovej skoršej žiadosti o podmiennečné prepustenie rozhodoval [REDAKOVANÉ] ako sudca okresného súdu. Ten istý sudca sa ako člen senátu krajského súdu zúčastnil rozhodovania o sťažovateľovej sťažnosti podanej proti uzneseniu, ktorým okresný súd nevyhovel inej žiadosti sťažovateľa. [REDAKOVANÉ] sa teda nezúčastnil rozhodovania na rôznych stupňoch toho istého konania, ale bol zainteresovaný do iného rozhodovania, ktoré sa týkalo identickej osoby (sťažovateľa). Dôvodom vylúčenia sudcu pritom v súlade s rozhodovacou praxou ústavného súdu a ESLP nemôže byť skoršie rozhodnutie sudcu o sťažovateľovi (odsúdenom) v inej trestnej veci. Skutočnosť, že odsúdený sa nestotožňuje so skorším (pre neho nepriaznivým) rozhodnutím vydaným v trestnej veci nesúvisiacej s prejednávaným prípadom (hoci druhovo obdobnej), v ktorej ako zákonný sudca konal a rozhodoval sudca činný aj v prejednávanom prípade, nie je dôvodom na vylúčenie sudcu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd tejto sťažnostnej námietke nevyhovel.

23. Pokiaľ ide o námietku smerujúcu k deficitu odôvodnenia napadnutého uznesenia, ústavný súd dáva krajskému súdu za pravdu a uvádza, že rozhodovacia prax ústavného súdu vychádza z predpokladu, že odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov vydané v inštančnom postupe súdneho konania nemožno posudzovať izolovane (m. m. napr. III. ÚS 808/2016, III. ÚS 227/2020, III. ÚS 341/2021, III. ÚS 489/2021, III. ÚS 543/2022, IV. ÚS 372/08), pretože tieto konania z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (m. m. napr. III. ÚS 489/2021, III. ÚS 543/2022, IV. ÚS 350/09). Vzhľadom na uvedené argumentačné línie a obsahovú spätosť (spojitosť) napadnutého uznesenia a uznesenia okresného súdu pristúpil ústavný súd k ich zhodnoteniu v celistvosti.

24. V kontexte argumentácie sťažovateľa, ktorou odôvodňuje porušenie základných práv, považuje ústavný súd v súlade so svojou stabilnou judikatúrou za potrebné v prvom rade poukázať na to, že nevystupuje v pozícii opravnej inštalácie vo vzťahu k rozhodnutiam všeobecných súdov (m. m. napr. I. ÚS 31/05, I. ÚS 166/2021). Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu má v konaní pred ústavným súdom opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva zaručeného ústavou, listinou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú pritom predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné, neudržateľné, pričom zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. napr. I. ÚS 166/2021).

25. V súvislosti s požiadavkami na odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov ústavný súd uvádza, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny, je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (m. m. napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07, III. ÚS 401/2020). Dostatočným odôvodnením je odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. napr. III. ÚS 209/04, III. ÚS 401/2020, IV. ÚS 115/03). Judikatúra EŠLP nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (pozri rozhodnutia EŠLP vo veci Georgídiás proti Grécko z 29. 5. 1997 a Higgins proti Francúzsku z 19. 2. 1998). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné (m. m. napr. I. ÚS 166/2021, III. ÚS 401/2020, III. ÚS 58/2023, IV. ÚS 296/09).

26. Z uznesenia okresného súdu v podstatnom vyplýva, že odsúdený môže byť z výkonu trestu odňatia slobody podmienene prepustený v prípade kumulatívneho splnenia troch podmienok, t. j. (i) po výkone príslušnej časti trestu odňatia slobody v prípade, ak (ii) vo výkone trestu odňatia slobody plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a (iii) možno od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život (m. m. tiež napr. IV. ÚS 581/2020). V nadväznosti na to okresný súd konštatoval splnenie prvých dvoch podmienok, pričom akcentoval nesplnenie v poradí tretej podmienky a z tohto dôvodu sťažovateľa podmienene neprepustil.

27. Sťažovateľ v súvislosti s treťou podmienkou podmienene prepustenia, teda pokiaľ ide o očakávanie, že v budúcnosti povedie riadny život, argumentoval v podstate úsilím zamestnať sa, potrebou starostlivosti o chorú krstnú matku (medzičasom zosnulú), pomocou krstnému otcovi, ktorú bude onedlho potrebovať, a možnosťou bývania u krstných rodičov. Tiež vyjadril nespokojnosť s ustavičným poukazovaním na jeho trestnú minulosť.

28. Všeobecné súdy v súvislosti s nevyhovením žiadosti v podstatnom uviedli, že sťažovateľ bol dosiaľ viackrát súdne trestaný, pričom z výkonu trestu odňatia slobody bol v minulosti aj podmiennečne prepustený a v skúšobnej dobe podmiennečného prepustenia sa dopustil ďalšej trestnej činnosti. Okresný súd akcentoval, že so zreteľom na uvedené nemožno od sťažovateľa očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, a na zavŕšenie jeho nápravy je potrebné, aby vykonal celý trest odňatia slobody.

29. V súvislosti s podporou sťažovateľa zo strany jeho krstnej matky okresný súd uviedol, že jej podpora pramení skôr z očakávanej pomoci sťažovateľa po jeho podmiennečnom prepustení, kedy od neho, ako sama uvádza, očakáva recipročne za to, že mu poskytne bývanie, pomoc pri starostlivosti o jej osobu, ktorú zrejme začína nezvládať jej manžel. Preto prípadný výchovný vplyv sťažovateľovej krstnej matky, resp. jej pôsobenie na sťažovateľa po prípadnom podmiennečnom prepustení, nebol tou skutočnosťou, ktorá by okresný súd presvedčila o tom, že od sťažovateľa bude možné očakávať riadne vedenie života po jeho podmiennečnom prepustení. Ústavný súd dodáva, že tieto závery napokon nespochybniteľne vyplývajú aj z viacerých vyjadrení sťažovateľovej krstnej matky (č. l. 32, 33 a 34 priloženého spisu).

30. So závermi okresného súdu sa krajský súd stotožnil a dodal, že v tejto súvislosti je potrebné posúdiť všetky okolnosti, ktoré súvisia s osobou sťažovateľa, jeho osobné a charakterové vlastnosti, celkový postoj k spoločenským normám a pravidlám, ako aj charakter spáchanej trestnej činnosti. Následne poukázal na nepriaznivú resocializačnú prognózu sťažovateľa a opakované ukladanie nepodmiennečného trestu odňatia slobody. Sťažovateľ si z predchádzajúcich odsúdení nevezal žiadané ponaučenie, ktoré by ho primälo k tomu, aby sa už ďalej nedopúšťal trestnej činnosti a aby viedol riadny život. V prípade sťažovateľa prevažuje legitímna potreba ochrany spoločnosti pred ním ako páchatelom trestnej činnosti. Bez potreby ďalšej citácie z napadnutého uznesenia, na ktorého odôvodnenie ústavný súd na tomto mieste v plnom rozsahu odkazuje, je ešte potrebné akcentovať záverečné úvahy krajského súdu, podľa ktorých argumenty o podmienkach vytvorených sťažovateľovi po prípadnom podmiennečnom prepustení nemajú relevanciu, keďže dôvody, pre ktoré nie je možné vyhovieť žiadosti, viaznu v jeho osobnosti, a nie v podmienkach, ktoré mu rodina vytvorila.

31. Pokiaľ ide o inštitút podmiennečného prepustenia, ústavný súd vo všeobecnej rovine v zhode so závermi krajského súdu konštatuje, že neexistuje ústavou alebo listinou zaručené základné právo na to, aby bolo žiadosti odsúdeného o podmiennečné prepustenie vyhovené. Posúdenie splnenia zákonných podmienok je podľa rozhodovacej praxe ústavného súdu vecou sudcovskej úvahy. Je teda na všeobecnom súde, aby skúmal a posúdil, či sú splnené zákonné podmienky pre vyhovieť žiadosti, a svoje úvahy v danom smere riadne odôvodnil (m. m. napr. II. ÚS 222/2019).

32. Vychádzajúc zo skutočností uvedených v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto nálezu bez toho, aby ich bolo potrebné ďalej podrobne analyzovať (keďže sú podľa názoru ústavného súdu samy osebe dostatočne výpovedné, čo sa týka zodpovedania otázky, či sťažovateľ preukázal, že ďalší výkon trestu už nie je v jeho prípade potrebný), ústavný súd konštatuje ústavnú konformnosť záverov všeobecných súdov. Je toho názoru, že všeobecné súdy sa náležite vysporiadali s argumentáciou sťažovateľa usilujúcou o podmiennečné prepustenie a riadne vysvetlili

dôvody pre nestotožnenie sa s ňou. V avizovanej súvislosti sa preto ústavný súd obmedzí len na zdôraznenie a vecné rozvinutie niekoľko podstatných momentov.

33. K argumentácii sťažovateľa namietajúcej zohľadňovanie jeho trestnej minulosti ústavný súd v súlade so svojou rozhodovacou praxou uvádza, že priamo v zákonomnom texte je pre súd obsiahnutý príkaz, aby pri rozhodovaní o podmiennečnom prepustení zohľadnil povahu spáchaného trestného činu (§ 66 ods. 2 Trestného zákona). Zároveň zodpovedá účelu uvedeného ustanovenia, ak sa očakávanie toho, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život, odvodzuje od prítomnosti (teda od správania odsúdeného vo výkone trestu), ale v určitej miere aj retrospektívne, teda pohľadom na trestnú minulosť odsúdeného. V tomto kontexte ústavný súd poukazuje aj na judikaturu všeobecných súdov, osobitne na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Urtost 2/2016 zo 7. apríla 2016 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 5/2017, ktorú si vo svojej skoršej judikature osvojil (m. m. napr. I. ÚS 348/2019). Podľa tejto rozhodovacej praxe materiálnu podmienku možnosti očakávať, že odsúdený povedie v budúcnosti riadny život v zmysle § 66 ods. 1 písm. b) Trestného zákona, je potrebné skúmať aj pri zohľadnení okolností predchádzajúceho života odsúdeného vrátane jeho skorších odsúdení.

34. Pokiaľ ide o súvisiace dôvodové línie uvedené v ústavnej sťažnosti a poukazy na závery Ústavného súdu Českej republiky, odtiaľ vyplýva (m. m. napr. nálezy Ústavného súdu Českej republiky č. k. I. ÚS 2201/2016 z 3. januára 2017 a č. k. II. ÚS 482/2019 z 28. novembra 2019), že ako rozporné s imperatívom ochrany základných práv a slobôd boli zhodnotené také závery všeobecných súdov, ktoré spočívali len v paušálnom odkaze na počet predošlých odsúdení sťažovateľa. Šlo o závery zakladajúce úvahu o nesplnení predpokladu riadneho vedenia života odsúdeného v čase po podmiennečnom prepustení len odkazom na predošlú trestnú minulosť odsúdeného bez zhodnotenia ďalších relevantných skutočností, a to navyše za absencie exaktne legislatívne vymedzených kritérií určujúcich výklad príslušnej materiálnej podmienky podmiennečného prepustenia (m. m. napr. IV. ÚS 581/2020). V prípade sťažovateľa to tak nebolo, keďže všeobecné súdy sa zamerali nielen na zhodnotenie počtu predchádzajúcich trestných odsúdení, ale tieto hodnotili v spojitosti s ďalšími okolnosťami.

35. Ústavný súd, odkazujúc na bod 29 tohto nálezu, dáva sťažovateľovi konkrétne do pozornosti, že okresný súd sa vecne vysporiadal aj s ďalšou argumentáciou súvisiacou so starostlivosťou sťažovateľa o jeho krstnú matku a zabezpečením bývania. Tieto dôvody sa ústavnému súdu nejavia ako ústavne nekonformné. Uvedené závery sú primerane použiteľné aj v súvislosti s argumentom o pomoci sťažovateľovmu krstnému otcovi, pričom neuniklo pozornosti ústavného súdu, že krstný otec, ako sťažovateľ napokon sám uvádza v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu, toho času žiadnu pomoc nepotrebuje. Pokiaľ ide o sťažovateľovu deklaráciu snahy zamestnať sa po podmiennečnom prepustení, ústavný súd v súlade so záverom krajského súdu podotýka, že túto okolnosť možno reflektovať v prípade, ak má odsúdený zabezpečené zamestnanie. Sťažovateľ však nijakým spôsobom netvrdil, tým skôr nepreukázal, že by po podmiennečnom prepustení mal zabezpečené určité zamestnanie.

36. K poukazu sťažovateľa na jeho priaznivé správanie vo výkone trestu odňatia slobody ústavný súd najskôr vo všeobecnosti uvádza, že zmyslom podmiennečného prepustenia nie je odmeniť odsúdeného za dobré správanie vo výkone trestu – nejde o dobrodenie pre odsúdeného (m. m.

napr. IV. ÚS 581/2020). Konkretizujúc uvedené, ústavný súd akcentuje, že správanie sťažovateľa vo výkone trestu odňatia slobody nebolo vždy korektné. Exemplifikatívne poukazuje na odpoveď na žiadosť o poskytnutie informácií o správaní odsúdeného z 8. augusta 2016 (č. 1. 38 spisu), kde je uvedené, že v správaní sťažovateľa sa vyskytol nedostatok, konkrétne držanie nedovoleného predmetu. Z odpovede na žiadosť o poskytnutie informácií o správaní odsúdeného z 20. augusta 2015 (č. 1. 44 spisu) vyplýva, že v súvislosti s pracovným zaradením sťažovateľa sa vyskytujú rezervy, pretože absentuje väčší záujem o pracovné zaradenie, resp. o udržanie pracovných návykov.

37. Ústavný súd dodáva, že zmysel a podstata podmiennečného prepustenia nie je v tom, aby bol odsúdený za dobré správanie automaticky podmiennečne prepustený po uplynutí stanovenej doby bez zreteľa na účel trestu. Je potrebné vziať do úvahy i samotný účel trestu, ktorý obsahuje viac komponentov, na ktoré musia súdy pri svojom rozhodovaní prihliadať. Podstatou ich úvah je potom v konečnom dôsledku dôvodnosť predpokladu, že odsúdený povedie v budúcnosti i na slobode riadny život s minimalizáciou rizika jeho recidívy. Pokiaľ všeobecný súd prihliadol na okolnosť, že nie je zabezpečená podmienka budúceho riadneho života sťažovateľa, je to výlučne iba vecou jeho uváženia, ak dospel k záveru, že doterajší výkon trestu odňatia slobody neodstránil charakterové vlastnosti, ktoré sťažovateľa viedli k páchaniu trestnej činnosti (m. m. napr. I. ÚS 489/2020, IV. ÚS 53/08, IV. ÚS 581/2020). Priestor na zásah ústavného súdu ako ochrancu ústavnosti sa otvára v takých prípadoch, keď by výklad či závery všeobecných súdov boli prejavom zjavného faktického alebo logického excesu, v dôsledku čoho by ich rozhodnutie o zamietnutí žiadosti o podmiennečné prepustenie vybočovalo zo zásad spravodlivého procesu a predstavovalo tak prejav ich svojvôle (m. m. napr. IV. ÚS 581/2020). V sťažovateľovej veci nejde o takýto prípad, pretože argumentáciu, o ktorú všeobecné súdy opreli svoje právne závery o nesplnení podmienok na podmiennečné prepustenie, hodnotí ústavný súd ako vyčerpávajúcu, bez zjavných logických protirečení, plne zodpovedajúcu kritériám stanoveným pre kvalitné odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov judikatúrou ústavného súdu a zároveň súladnú s podstatou a zmyslom aplikovaných právnych noriem. Samotné zamietnutie žiadosti neznamená bez ďalšieho porušenie základného práva (m. m. I. ÚS 348/2019, II. ÚS 222/2019).

38. Ústavný súd ešte podotýka, že rozsah ústavnej sťažnosti, ktorým je podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný, je v rovine referenčných ustanovení v intenciách, v ktorých bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie, tvorený čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny. Uvedenie čl. 4 ods. 1 protokolu č. 7 k dohovoru a čl. 50 ods. 5 ústavy v dôvodovej časti ústavnej sťažnosti v znení jej doplnenia z 23. mája 2023 vyhodnotil ústavný súd vo vzťahu k formulovanému petitu ústavnej sťažnosti v súlade so svojou ustálenou rozhodovacou praxou len ako súčasť sťažnostnej argumentácie sťažovateľa (m. m. napr. I. ÚS 20/2020, III. ÚS 411/2022, III. ÚS 537/2022, III. ÚS 652/2022, III. ÚS 195/2023).

39. Po preskúmaní sťažovateľovej veci ústavný súd uzatvára, že neidentifikoval porušenie základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny. Medzi napadnutým uznesením na jednej strane a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny na druhej strane, neexistuje taká súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd mohol vysloviť porušenie predmetných ustanovení ústavy a listiny.

40. V závere ústavný súd dodáva, že nevyhovujúci výrok tohto nálezu nepredstavuje prekážku opätovnej žiadosti sťažovateľa o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, pri rozhodovaní o ktorej sú všeobecné súdy povinné vyhodnocovať zákonné podmienky podmieneného prepustenia v prostredí vyvíjajúcich sa dispozícií sťažovateľa na preukázanie pripravenosti viesť riadny život, ako aj so zohľadnením princípov restoratívnej justície, berúc pri tom do úvahy povahu trestnej činnosti páchanej sťažovateľom (majetkové a drogové delikty).

41. Z uvedených dôvodov ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd nevyhovel (bod 1 výroku tohto nálezu).

VI.

42. Podľa § 37 ods. 2 zákona o ústavnom súde trovy ustanoveného právneho zástupcu znáša štát (Kancelária Ústavného súdu Slovenskej republiky), a to v sume určenej podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky), pričom sťažovateľ má nárok na náhradu za tri úkony právnej služby v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, doplnenie ústavnej sťažnosti a replika – 3 x 193,83 eur). To spolu s režijným paušálom (3 x 12,52 eur), ako aj náhradami podľa § 15 písm. a) vyhlášky (268,12 eur – cestovné z Košíc do Hrnčiaroviec nad Parnou a späť) a § 15 písm. b) vyhlášky (396,53 eur – náhrada za stratu času) predstavuje 1 283,70 eur. Tieto trovy konania uhradí na účet ustanoveného právneho zástupcu sťažovateľa Kancelária Ústavného súdu Slovenskej republiky v súlade s § 37 ods. 2 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. septembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu